

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

عوامل تأمین‌کننده رشد اقتصادی کشورها

رشد اقتصادی کشورها تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد که این عوامل به دو سمت تقاضا و عرضه تقسیم‌بندی می‌شوند. در این مطلب سعی شده با بررسی آمارهای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، موثرترین عوامل تأمین‌کننده رشد اقتصادی از سمت تقاضا (از منظر ارقام هزینه نهایی) در ۳۹ کشور مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به آمارها، در ۲۶ کشور، مصرف (بخش خصوص مصرف بخش خصوصی) به عنوان اصلی‌ترین عامل رشد اقتصادی کشورها در سال ۲۰۱۵ بوده است.

✓ در حساب‌های ملی کشورها برای محاسبه تولید ناخالص داخلی از دو روش اصلی، روش تولید (جمع ارزش‌افزوده فعالیت‌های اقتصادی) و روش هزینه نهایی (جمع هزینه‌های نهایی واحدهای اقتصادی) استفاده می‌شود. بر همین اساس، عوامل تاثیر گذار بر تغییرات تولید ناخالص داخلی یا همان رشد اقتصادی، از دو منظر فعالیت‌های اقتصادی و اقلام هزینه نهایی، بررسی و از این طریق محرک‌های اصلی تامین کننده رشد در بازه‌های زمانی گوناگون مشخص و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

✓ از منظر هزینه نهایی، فرض می‌شود که محصولات تولید شده در داخل (تولید ناخالص داخلی) به صورت‌های مختلف به مصرف می‌رسد. به طور مشخص، این محصولات یا به مصرف نهایی خانوار و دولت می‌رسند، یا سرمایه‌گذاری (ثابت و در گردش) می‌شوند، یا صرف صادرات به دیگر کشورها می‌گردند. از آنجا که در مصرف، سرمایه‌گذاری و حتی صادرات، کالاهای وارداتی نیز یافت می‌شود، با کسر کردن کل رقم واردات از جمع اقلام مذکور، تولید ناخالص داخلی بدست می‌آید. به‌طور خلاصه در روش هزینه نهایی تولید ناخالص داخلی از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$Y = C_p + C_g + I + (X - M)$$

✓ در رابطه فوق Y تولید ناخالص داخلی، C_p مصرف خصوصی، C_g مصرف دولت، I تشکیل سرمایه ناخالص (سرمایه‌گذاری ناخالص)، X صادرات و M واردات می‌باشد.

✓ در این مطلب، رشد اقتصادی برخی از کشورهای منتخب از منظر عوامل هزینه نهایی برای سال ۲۰۱۵ بررسی و تحلیل شده است.

- ✓ با توجه به آمارها، رشد اقتصادی در اکثر کشورها عمدتاً تحت تاثیر مصرف (به ویژه مصرف بخش خصوصی) قرار داشته است. از بین **۳۹ کشور** مورد بررسی در این مطلب، در **۲۶ کشور** مهم‌ترین عامل رشد اقتصادی سال ۲۰۱۵ رشد «مصرف» بوده است.
- ✓ به عنوان مثال رشد اقتصادی در کشور **مکزیک** در سال ۲۰۱۵ معادل **۳,۳ درصد** بوده که حدود **۲,۵ واحد درصد** آن ناشی از رشد مصرف (۲,۲ واحد درصد ناشی از مصرف بخش خصوصی) بوده است. در کشور **ترکیه** نیز رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۵ حدود **۶,۱ درصد** رقم خورده که از این میزان، حدود **۳,۸۵ واحد درصد** آن تحت تاثیر رشد مصرف (۳,۳۳ واحد درصد ناشی از مصرف بخش خصوصی) بوده است. **شیلی** نیز به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه، در سال ۲۰۱۵ رشد اقتصادی **۲,۲۵ درصدی** داشته که **۱,۸ واحد درصد** آن ناشی از رشد مصرف بوده است.
- ✓ از میان **۳۹ کشور** مورد بررسی، رشد اقتصادی در **۸ کشور** تحت تاثیر رشد سرمایه‌گذاری قرار داشته‌است. از جمله این کشورها می‌توان به **کره جنوبی** اشاره کرد که در سال ۲۰۱۵ رشد اقتصادی معادل **۲,۸ درصد** بوده که **۲,۲ واحد درصد** آن ناشی از افزایش سرمایه‌گذاری بوده است.
- ✓ در سال ۲۰۱۵، رشد اقتصادی در **۵ کشور** یونان، مجارستان، ایرلند، لوکزامبورگ و روسیه عمدتاً تحت تاثیر رشد خالص صادرات (تفاضل واردات از صادرات) قرار داشته است. به عنوان مثال می‌توان به **ایرلند** اشاره کرد که در سال ۲۰۱۵ رشد اقتصادی بسیار بالای **۲۵,۶ درصدی** را رقم زده است. در این سال حدود **۲۰ واحد درصد** از رشد اقتصادی ایرلند هم ناشی از رشد خالص صادرات این کشور بوده است. در **روسیه** نیز رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۵ معادل **منفی ۲,۸ درصد** ثبت شده است؛ با این حال خالص صادرات این کشور با رشد همراه بوده و سهم **۶,۱۳ واحد درصدی** از رشد اقتصادی این کشور را رقم زده است. یکی دیگر از این کشورها **مجارستان** است که در سال ۲۰۱۵ رشد اقتصادی **۳,۴ درصدی** داشته که حدود **۲,۷ واحد درصد** از این رشد به دلیل افزایش خالص صادرات بوده است.
- ✓ برخی کارشناسان بر این باورند که عامل اصلی تامین کننده رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه، رشد خالص صادرات است و در مسیر توسعه، عوامل مسلط در تامین رشد اقتصادها به مرور از سمت عوامل (صادرات یا سرمایه‌گذاری) به سمت مصرف میل می‌کند که نمونه بازر آن تحولات اخیر در کشور چین است.
- ✓ بدیهی است بررسی دقیق‌تر عوامل محرک و تامین کننده رشد، نیازمند تجزیه و تحلیل تغییرات آنها طی بازه‌های زمانی بلند مدت است.

رشد اقتصادی و عوامل تأمین کننده آن از منظر اقلام هزینه نهایی در کشورهای منتخب - ۲۰۱۵

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
استرالیا	۲.۸۳	۲.۴۰	۱.۶۳	۰.۷۸	-۰.۹۳	-۰.۹۲	-۰.۰۱	۱.۳۰	۱.۲۷	-۰.۰۳
اتریش	۱.۰۹	۰.۵۶	۰.۲۷	۰.۲۹	۰.۴۶	۰.۲۸	-	۰.۱۱	۱.۶۹	۱.۵۸
بلژیک	۱.۴۰	۰.۵۷	۰.۴۶	۰.۱۱	۰.۸	۰.۶۱	۰.۱۹	۰.۰۵	۲.۶۰	۲.۵۶
کانادا	۱.۰۰	۱.۵۴	۱.۲۴	۰.۳۰	-۱.۴۳	-۱.۲۳	-۰.۲۲	۰.۸۶	۱.۱۰	۰.۲۴

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
شیلی	۲.۲۵	۱.۸۴	۱.۲۶	۰.۵۷	۰.۱۳	-۰.۱۸	-	۰.۲۵	-۰.۵۷	-۰.۸۲
جمهوری چک	۵.۳۱	۲.۱۶	۱.۷۸	۰.۳۸	۳.۴۳	۲.۶۳	-	-۰.۲۲	۴.۷۷	۴.۹۹
دانمارک	۱.۶۱	۱.۰۲	۰.۷۳	۰.۲۹	۰.۱۹	۰.۵۹	-۰.۰۱	۰.۳۹	۱.۲۹	۰.۹۰
استونی	۱.۶۷	۲.۹۸	۲.۳۵	۰.۶۳	-۲.۰۷	-۰.۷۴	-۲.۲۶	۰.۹۹	-۰.۵۷	-۱.۵۶

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
فنلاند	۰.۱۴	۱	۰.۹۶	۰.۰۵	۰.۳۲	۰.۱۵	۰.۱۶	-۰.۹۳	۰.۳۷	۱.۲۹
فرانسه	۱.۰۷	۱.۰۶	۰.۷۸	۰.۲۸	۰.۵۵	۰.۲۱	-	-۰.۵۳	۱.۲۳	۱.۷۷
آلمان	۱.۷۴	۱.۴۸	۰.۹۴	۰.۵۴	۰.۰۴	۰.۳۱	-	۰.۲۴	۲.۴۶	۲.۲۲
یونان	-۰.۲۹	-۰.۰۸	-۰.۳۲	۰.۲۷	-۱.۰۷	-۰.۰۴	-	۰.۷۹	۰.۹۲	۰.۱۳

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
مجارستان	۳.۳۷	۲.۰۶	۱.۷۷	۰.۲۴	-۰.۸۰	۰.۴۶	-	۲.۷۱	۸.۸۰	۶.۰۸
ایسلند	۴.۲۶	۲.۵۳	۲.۳۲	۰.۲۲	۲.۷۸	۲.۷۸	-	-۰.۵۱	۳.۸۰	۴.۳۱
ایرلند	۲۵.۵۶	۲.۰۲	۱.۶۹	۰.۳۳	۵.۱۴	۵.۶۱	-۰.۴۶	۱۹.۷	۴۳.۴۱	۲۳.۷۳
ایتالیا	۰.۹۵	۱.۰۲	۱.۱۱	-۰.۱۲	۰.۴۲	۰.۳۵	۰	-۰.۴۹	۱.۲۹	۱.۷۸

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
ژاپن	۱.۳۵	۰.۲۹	-۰.۰۲	۰.۳۱	۰.۶۹	۰.۴۰	-	۰.۳۳	۰.۴۶	۰.۱۳
کره جنوبی	۲.۷۹	۱.۵۰	۱.۰۷	۰.۴۳	۲.۲۰	۱.۴۶	-	-۱.۱۱	-۰.۰۷	۱.۰۴
لتونی	۲.۹۷	۱.۸۸	۱.۵۶	۰.۳۲	۰.۵۸	-۰.۱۱	-	۰.۵۱	۱.۸۲	۱.۳۱
لوکزامبورگ	۲.۸۶	۱.۴۷	۱.۰۴	۰.۴۳	-۰.۵۵	-۱.۶۱	۱.۱۶	۱.۸	۱۳.۷۰	۱۱.۹۰
مکزیک	۳.۲۷	۲.۴۶	۲.۲۲	۰.۲۴	۰.۹۵	۱.۰۶	-۰.۱۱	۰.۷۶	۲.۷۴	۱.۹۸

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
هلند	۲.۲۶	۰.۸۴	۰.۸۸	-۰.۰۵	۲.۱۷	۲.۰۶	-	-۰.۵۷	۵.۲۹	۵.۸۶
نیوزلند	۳.۳۳	۲.۲۰	۱.۶۹	۰.۵۱	۰.۲۶	۰.۶۲	-۰.۲۹	۰.۹۰	۱.۶۰	۰.۷۰
نروژ	۱.۹۷	۱.۷۵	۱.۲۷	۰.۵۰	-۰.۹۱	-۰.۹۶	-	۱.۲۶	۱.۸۱	۰.۵۵
لهستان	۳.۸۴	۲.۱۹	۱.۷۶	۰.۴۲	۱.۰۸	۱.۲۹	-	۰.۵۹	۳.۵۲	۲.۹۴
پرتغال	۱.۸۲	۱.۷۶	۱.۵۰	۰.۲۵	۱.۰۱	۰.۹۱	۰.۱۱	-۱.۰۷	۲.۵۴	۳.۶۱

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
جمهوری اسلواکی	۳.۸۵	۲.۱۷	۱.۱۸	۱.۰۱	۳.۱۸	۴.۲۰	-	-۱.۳۶	۶.۰۸	۷.۴۳
اسلوونی	۲.۲۶	۱.۶۵	۱.۱۳	۰.۵۲	۰.۰۳	-۰.۳۱	-	۰.۵۸	۳.۷۸	۳.۲۰
اسپانیا	۳.۴۳	۲.۰۹	۱.۶۷	۰.۴۱	۱.۸۱	۱.۳۵	۰.۴۲	-۰.۳۲	۱.۳۲	۱.۶۴
سوئد	۴.۵۲	۲.۰۵	۱.۴۵	۰.۶۰	۲.۰۶	۱.۶۳	-	۰.۹۱	۲.۷۶	۲.۳۰
سوئیس	۱.۲۳	۱.۱۰	۰.۹۷	۰.۱۴	۰.۹۵	۰.۵۳	-	-۱.۰۲	۱.۶۵	۲.۵۸

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
ترکیه	۶.۰۹	۳.۹	۳.۳۳	۰.۵۲	۲.۶۹	۲.۶۹	-	۰.۵۶	۰.۹۷	۰.۴۲
انگلستان	۲.۳۵	۱.۸	۱.۶۷	۰.۱۲	۰.۶۸	۰.۴۶	-	-۰.۱۲	۱.۳۳	۱.۴۵
ایالات متحده آمریکا	۲.۸۶	۲.۷	۲.۴۷	۰.۱۹	۰.۹۵	۰.۷۱	-	-۰.۷۳	۰.۰۵	۰.۷۹
آرژانتین	۲.۶۵	۳.۴	۲.۵۳	۰.۸۷	۰.۷۲	۰.۷۴	-۰.۰۲	-۱.۴۸	-۰.۱۱	۱.۳۷
کلمبیا	۳.۰۵	۲.۹۴	۲.۰۹	۰.۸۳	۰.۳۵	۰.۵۴	-۰.۱۸	-۰.۲۰	۰.۲۰	۰.۴۱

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	تولید ناخالص داخلی	هزینه مصرفی نهایی	هزینه های مصرفی بخش خصوصی و خانوارها	هزینه مصرفی دولت	تشکیل سرمایه ناخالص	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	تغییر موجودی انبار و کالاهای غیرمالی که برای تولید یا مصرف به کار گرفته نمی شوند	خالص صادرات کالاها و خدمات	صادرات کالاها و خدمات	واردات کالاها و خدمات
	درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد	واحد درصد
اندونزی	۴.۸۸	۳.۱۴	۲.۶۹	۰.۴۶	۱.۰۳	۱.۶۲	-۰.۵۹	۰.۹۴	-۰.۵۱	-۱.۴۵
روسیه	-۲.۸۳	-۵.۷۲	-۵.۳۰	-۰.۵۱	-۲.۸۶	-۲.۱۲	-	۶.۱۳	۱.۰۴	-۵.۱۰
آفریقای جنوبی	۱.۳۰	۱.۱۰	۱.۰۰	۰.۰۹	۰.۶۰	۰.۴۸	-	-۰.۵۱	۱.۱۲	۱.۶۳

منبع داده‌ها: OECD و محاسبات کارشناسی

منبع: سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکیاسر

اسفند ۱۳۹۶